

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

**Навчально-науковий інститут міжнародних відносин
імені Б. Д. Гаврилишина
Кафедра політології та філософії імені Сергія Коновала**

ДИПЛОМНА РОБОТА

бакалавра

на тему:

«Боротьба з дезінформацією в умовах цифрової епохи»

Виконавець:

Студентка 4 курсу групи Пол-41

Німець Ліза

Науковий керівник:

кандидат історичних наук,

доцент Руслан Чигур

Тернопіль–2025

З М І С Т

ВСТУП	2
РОЗДІЛ 1. Теоретичні аспекти дезінформації в цифрову епоху	4
РОЗДІЛ 2. Сучасні методи і стратегії боротьби з дезінформацією	9
2.1. Роль технологій в боротьбі з дезінформацією	9
2.2. Міжнародна співпраця в боротьбі з дезінформацією	14
РОЗДІЛ 3. Перспективи та виклики боротьби з дезінформацією в майбутньому	23
ВИСНОВКИ	29
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	33

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. У сучасному світі цифрових технологій, де інформація поширюється миттєво і без обмежень, проблема дезінформації набуває все більшої актуальності. Технологічний прогрес та розвиток інтернету призвели до появи нових форм маніпуляцій та фальсифікацій, що значно ускладнює сприйняття реальності та прийняття обґрунтованих рішень як індивідами, так і суспільством загалом. Дезінформація, поширювана через соціальні мережі, онлайн-ЗМІ та інші платформи, має потужний вплив на політичні, економічні та соціальні процеси, зокрема під час виборів, кризових ситуацій та пандемій.

Ступінь вивчення проблеми. Аналіз проблеми дезінформації в умовах цифрової епохи потребує комплексного підходу, оскільки вона є багатовимірним явищем, яке вимагає уваги з боку медіаграмотності, правового регулювання та етичних норм. Наразі ступінь вивчення цієї проблеми є значним, однак сучасні дослідження все ще стикаються з труднощами через швидкоплинність та постійне оновлення методів маніпуляції.

Метою даного дослідження є вивчення основних аспектів боротьби з дезінформацією в цифровому середовищі, зокрема визначення ключових методів протидії, оцінка їх ефективності та розробка рекомендацій для вдосконалення стратегії боротьби з фальшивими новинами та маніпуляціями в інтернет-просторі.

Відповідно до мети формулюємо такі **завдання**:

- проаналізувати теоретичні підходи до визначення дезінформації;
- з'ясувати вплив цифрових технологій на поширення фальшивих новин;

- вивчити законодавчі ініціативи та етичні норми у боротьбі з дезінформацією;

- розробити рекомендації для підвищення медіаграмотності громадян та ефективності боротьби з дезінформацією.

Об'єктом дослідження є процеси поширення та сприйняття дезінформації в цифрових медіа.

Предмет дослідження - методи боротьби з дезінформацією та оцінка їх ефективності.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети в роботі використовуватимуться методи контент-аналізу, порівняльного дослідження, правового аналізу та опитувань.

Практичне значення роботи полягає в розробці рекомендацій для державних органів, медіа та громадських організацій, що дозволить покращити боротьбу з дезінформацією та зменшити її негативний вплив на суспільство в умовах цифрової епохи.

Апробація роботи. Окремі положення дипломної роботи доповідалися на Всеукраїнській науково-практичній конференції «Політичні ідеї в епоху глобалізації: філософські рефлексії та сучасні виклики» (Тернопіль, 4-5 листопада 2024 р.)

Структура роботи визначається метою та завданнями дослідження. Дипломна робота, зміст якої викладено на 37 сторінках. Вона складається зі вступу, трьох проблемних розділів, висновків та списку використаних джерел із 32 найменуваннями

РОЗДІЛ 1. Теоретичні аспекти дезінформації в цифрову епоху.

Дезінформація в цифрову епоху стала однією з найважливіших і водночас найскладніших проблем сучасного суспільства. Вона охоплює не лише політичні та економічні сфери, але й значно впливає на соціальні, культурні та психологічні процеси. У час, коли інформація стає основним ресурсом, а її швидкість поширення в інтернеті надзвичайно висока, виникає потреба у системному підході до розуміння явища дезінформації.

Основною особливістю дезінформації в цифрову епоху є її швидке розповсюдження через соціальні мережі, новинні платформи, блоги, форуми та інші онлайн-ресурси. Платформи на кшталт Facebook, Twitter, Instagram, а також месенджери як WhatsApp чи Telegram стали не тільки каналами для обміну інформацією, але й механізмами, через які розповсюджуються фальшиві новини. Ці платформи дають змогу миттєво поширювати матеріали, які часто не піддаються жодній перевірці чи редакційній політиці, що призводить до численних випадків маніпулювання суспільною думкою, політичною ситуацією чи навіть економічними процесами.

«Теоретично дезінформація визначається як свідоме поширення неправдивої або спотвореної інформації з метою введення в оману. Важливою складовою її природи є те, що дезінформація часто є частиною маніпуляцій, коли певні групи або інститути намагаються впливати на суспільні настрої, відношення до конкретних подій чи осіб. У цифрову епоху цей процес набуває нових форм: інформація може бути упакована в різноманітні шокуючі заголовки, сенсаційні новини, маніпулятивні відео або фотографії, що створюють видимість реальності. Окрім того, сучасні технології дозволяють створювати фальшиві матеріали, наприклад, через глибинні фальшивки (deepfakes), що ще більше ускладнює виявлення дезінформації» [16, с.23].

Особливої уваги потребує феномен «фільтрувальних бульбашок» та «ехо-камер», що є важливими елементами цифрових комунікацій. Вони виникають через алгоритми, які персоналізують інформацію, що потрапляє до користувача. Це означає, що людина отримує новини та контент, які відповідають її попереднім уподобанням, і часто не стикається з інформацією, яка б суперечила її поглядам. Такий ефект може сприяти ще більшому поширенню дезінформації, адже одна і та сама неправдива інформація може постійно циркулювати в замкненому колі без перевірки її достовірності.

Важливим аспектом є роль алгоритмів в обробці та фільтрації інформації в інтернеті. Алгоритми, що визначають, який контент має бути показаний користувачеві, не завжди орієнтуються на достовірність або наукову перевірку фактів, а скоріше на те, щоб утримати увагу користувача. В результаті цього, маніпулятивні чи фальшиві матеріали можуть отримати велику кількість переглядів, лайків та репостів, що значно підвищує їх видимість у мережі [32].

Наукові дослідження цього явища активно розвиваються, адже цифрові платформи постійно змінюються і адаптуються до нових технологій. Тому ефективне виявлення та протидія дезінформації вимагає розробки нових підходів у галузі медіаграмотності, правового регулювання інтернету та розробки технологічних інструментів для автоматизованої перевірки фактів. Водночас важливо розуміти, що боротьба з дезінформацією потребує комплексного підходу, який об'єднує не лише технічні, але й етичні, соціальні та психологічні аспекти. Адже в умовах цифрової епохи, де кожен може стати як джерелом, так і споживачем інформації, важливість критичного мислення та здатності виявляти неправдиву інформацію стає як ніколи актуальною.

Теоретичні аспекти дезінформації також вимагають уваги до різних видів контенту, який може бути класифікований як дезінформація: фейкові новини, маніпуляції фактами, напівправа, перекручення статистичних даних, а також

цілісні інформаційні кампанії, спрямовані на вплив на політичні, економічні чи соціальні процеси. Необхідно відзначити важливість дослідження психологічних аспектів сприйняття дезінформації, оскільки людська схильність до когнітивних упереджень і емоційних реакцій може сприяти поширенню неправдивих відомостей.

Таким чином, теоретичний аналіз дезінформації в умовах цифрової епохи дозволяє виявити основні механізми її поширення, а також окреслити ключові напрямки для подальших досліджень у цій сфері, що є необхідним для розробки ефективних стратегій боротьби з цим явищем.

Варто також звернути увагу на деякі новітні елементи цифрової епохи, які додають ускладнення у розуміння дезінформації.

«Однією з важливих тем є роль штучного інтелекту (ШІ) у створенні та поширенні дезінформації. Сучасні технології глибокого навчання (deep learning) дозволяють створювати автоматизовані системи, які генерують правдоподібні, але абсолютно фальшиві новини. Наприклад, алгоритми можуть створювати тексти, які важко відрізнити від реальних, або навіть генерувати цілі відео, що імітують реальних людей, - так звані deepfake відео. Така технологія не тільки ускладнює боротьбу з фальшивими новинами, але й стає інструментом для глобальних маніпуляцій на політичному та соціальному рівнях» [1, с. 34].

Важливим аспектом є також стратегія так званої «гібридної війни», де дезінформація стає інструментом зовнішньополітичних і внутрішньополітичних маніпуляцій. У цьому контексті дезінформація використовує не тільки інформаційні ресурси, а й технології, які дозволяють створювати ілюзію масового громадського обурення або підтримки, що може призвести до соціальних протестів, політичних змін або навіть воєнних конфліктів. Наприклад, втручання у вибори, організація фальшивих кампаній для підриву довіри до

державних інститутів або спровокування соціальних заворушень через соціальні мережі - це все приклади, коли дезінформація стає частиною стратегії маніпуляцій на глобальному рівні.

Технології блокчейн також можуть допомогти у боротьбі з дезінформацією, хоча на перший погляд ця ідея може здатися незвичайною. Використання технології для верифікації джерел інформації та відстеження її історії може допомогти побудувати системи, де кожна новина або інформаційний ресурс буде мати чіткий «відбиток», що дозволить перевірити її достовірність. Це дозволяє вбудувати механізми перевірки фактичної правильності контенту без втручання зовнішніх цензурних органів, що може бути корисно для боротьби з маніпуляціями [30].

З іншого боку, в соціологічному контексті дослідження дезінформації має також звертати увагу на роль «культурних мемів» та їх вплив на формування уявлень. Меми - це маленькі фрагменти інформації, які можуть бути вірусно поширені в цифровому просторі, часто з комічним чи сенсаційним підтекстом. Вони можуть бути як безневинними, так і використовуватися для маніпуляцій або розповсюдження стереотипів. Вони мають здатність швидко «заразити» масову аудиторію, спотворюючи реальність та формуючи спрощене уявлення про складні явища.

«Не можна також забувати про важливість психології сприйняття інформації, яка лежить в основі дезінформації. Люди часто схильні довіряти тому, що відповідає їхнім особистим переконанням, навіть якщо це неправда. Це явище називається «підтвердженням упереджень» - ми схильні сприймати інформацію, яка підтримує наші існуючі погляди, і відкидати ту, що їм суперечить. В умовах цифрової епохи ця проблема посилюється через фільтрувальні бульбашки, які створюються алгоритмами соціальних мереж» [2, с. 28].

Дезінформація також не завжди є простим випадком помилок чи маніпуляцій. Іноді це може бути результатом свідомого і системного виведення інформації з контексту для того, щоб вплинути на сприйняття певних фактів. Наприклад, політичні чи економічні новини можуть бути представлені таким чином, що їхня реальна значимість або наслідки будуть спотворені, змінюючи таким чином громадське ставлення до них. Тому особливе значення має дослідження контексту, у якому подається інформація, що дає змогу краще розуміти мотиви та мету її розповсюдження.

Ще одним важливим аспектом є освіта та медіаграмотність. У цифрову епоху індивіди стають активними учасниками інформаційного процесу, тому важливо навчити їх критично ставитися до інформації, яку вони отримують, та використовувати різні інструменти для перевірки фактів. Медіаграмотність включає в себе здатність розпізнавати маніпуляції, оцінювати достовірність джерел інформації та розуміти механізми роботи медіаплатформ [31].

З огляду на ці фактори, боротьба з дезінформацією вимагає комплексного підходу, який включає не тільки технологічні інструменти, але й правові, соціальні та психологічні аспекти. Саме тому проблема дезінформації є надзвичайно складною і багатогранною, що робить її вивчення та розв'язання важливим завданням для сучасних досліджень у сфері комунікацій, інформаційних технологій та соціальних наук.

РОЗДІЛ 2. Сучасні методи і стратегії боротьби з дезінформацією.

2.1. Роль технологій в боротьбі з дезінформацією.

Технології відіграють ключову роль у боротьбі з дезінформацією, адже вони не тільки сприяють її поширенню, а й дають можливість розробляти інструменти для її виявлення та зупинення. У світі, де інформація циркулює зі швидкістю світла, а новини можуть миттєво ставати вірусними, боротьба з фальшивими новинами та маніпуляціями є не менш важливою, ніж їхнє поширення. І в цьому контексті технології стали двосічним мечем: вони є джерелом проблеми, але водночас і могутнім інструментом для її вирішення.

Одним із найважливіших інструментів у боротьбі з дезінформацією є штучний інтелект (ШІ) та машинне навчання. Ці технології дозволяють автоматизувати процеси виявлення фальшивих новин на ранніх етапах їхнього поширення. Наприклад, алгоритми машинного навчання можуть аналізувати величезні обсяги даних, виявляти шаблони, характерні для маніпуляцій, і повідомляти про них користувачів або модераторів платформ. Вони здатні перевіряти достовірність фактів, співвідносити новини з перевіреними джерелами інформації та миттєво блокувати спам і маніпулятивний контент, що знижує ризик їх подальшого розповсюдження.

«Але навіть найсучасніші технології мають свої обмеження. Наприклад, вони можуть мати труднощі в розпізнаванні контексту або сатири, а також у відслідковуванні складних кампаній з дезінформації, де маніпуляції приховані за красивими або емоційно зарядженими повідомленнями. Тому важливо розробляти комбіновані підходи, в яких технології доповнюються людським фактором - роботою фактчекерів та модераторів, які зможуть вивчити контекст повідомлення та оцінити його достовірність» [3, с. 57].

Іншим потужним інструментом є блокчейн. Застосування цієї технології дозволяє створити систему, яка забезпечить прозорість і достовірність джерел інформації. У блокчейн-системах кожна новина чи інформаційний запис отримує своєрідний цифровий підпис, що дозволяє відстежувати її походження і підтвердити її достовірність. Цей підхід допомагає зменшити ймовірність поширення фальшивих новин, оскільки будь-яка спроба змінити дані або їх джерело буде відразу зафіксована.

Також важливу роль відіграють платформи для автоматизованої перевірки фактів, які використовують спеціалізовані алгоритми для виявлення неправдивих або спотворених фактів у новинах. Ці системи порівнюють отриману інформацію з уже перевіреними даними та надають результат користувачам, що дозволяє їм швидше визначити, чи є новина правдивою. В Україні та інших країнах активно розвиваються ресурси, які займаються перевіркою фактів, наприклад, StopFake або MythDetector. Вони допомагають користувачам знайти відповіді на питання про правдивість конкретних новин або заяв, що з'являються в медіа.

Також технології віртуальної та доповненої реальності можуть використовуватися для виявлення фальшивих новин, зокрема у випадку маніпулювання візуальними матеріалами, як це часто буває з відео або фотографіями. Відео, яке фальсифікується за допомогою технології deepfake, можна аналізувати за допомогою спеціальних алгоритмів для виявлення змін у зображенні або голосі. Такі технології можуть допомогти розпізнати відео, що було сфабриковане з метою маніпуляції громадською думкою, і запобігти його поширенню [29].

Ще одним напрямом є технології для покращення медіаграмотності. Наприклад, розробка мобільних додатків або плагінів для браузерів, які перевіряють джерела новин перед тим, як користувач їх перегляне, може стати важливою складовою боротьби з дезінформацією. Такі програми допомагають

людям розпізнавати ненадійні джерела і заохочують до критичного підходу в оцінці інформації.

«Не можна оминати й етичні питання використання технологій у боротьбі з дезінформацією. З одного боку, автоматизація процесів виявлення фальшивих новин дозволяє значно зменшити обсяг поширення маніпуляцій, з іншого - може призвести до зловживань. Алгоритми можуть бути сприйнятливі до упереджень або неправомірних втручань з боку зацікавлених сторін. Тому важливо, щоб технології використовувалися прозоро та справедливо, із чіткими етичними принципами і під контролем незалежних організацій» [4, с. 29].

Загалом, технології мають величезний потенціал у боротьбі з дезінформацією. Вони здатні підвищити ефективність перевірки фактів, забезпечити більшу прозорість інформаційних потоків і значно знизити ймовірність поширення фальшивих новин. Однак, як і будь-які інші інструменти, вони потребують чітких регулювань та етичних стандартів, щоб забезпечити справедливість і уникнути маніпуляцій з боку тих, хто ними користується.

Технології відіграють надзвичайно важливу роль у боротьбі з дезінформацією в цифрову епоху, і цей аспект набуває все більшої актуальності. У світі, де інформація швидко поширюється через різноманітні канали, такі як соціальні мережі, новинні портали та мобільні додатки, боротьба з фальшивими новинами та маніпуляціями є однією з найбільших викликів сучасного суспільства. Технології надають унікальні інструменти для виявлення та зупинення дезінформації, зокрема завдяки таким інноваціям, як штучний інтелект, машинне навчання, блокчейн і алгоритми перевірки фактів [28].

Штучний інтелект та машинне навчання стали основою для автоматизації процесу виявлення дезінформації. Алгоритми, засновані на цих технологіях, здатні обробляти величезні обсяги даних, виявляти патерни та автоматично

виявляти неправдиву інформацію, що з'являється в Інтернеті. Ці системи можуть перевіряти достовірність новин, аналізувати контекст і співвідносити події з перевіреними джерелами. Також важливою є здатність цих алгоритмів фільтрувати та блокувати фальшиві новини, що поширюються через соціальні мережі, підвищуючи рівень довіри до онлайн-інформації.

«Не менш важливу роль відіграють технології для виявлення та запобігання використанню deepfake-технології, що дозволяють створювати фальшиві відео або аудіозаписи, що важко відрізнити від реальних. Ці технології можуть створювати відео, які показують людей, яких не існує в реальності, або маніпулювати реальними зображеннями і звуками, щоб створити враження, що людина сказала чи зробила те, чого насправді не було. Технології штучного інтелекту, зокрема алгоритми розпізнавання зображень, можуть бути використані для виявлення маніпуляцій у відео та зображеннях, що дозволяє ефективно боротися з такими підробками» [5, с.11].

Технології блокчейн також набирають популярності в боротьбі з дезінформацією. Вони дозволяють створювати надійні системи для перевірки достовірності джерел інформації. Завдяки своїй прозорості та незмінності блокчейн дає змогу зафіксувати кожен крок інформаційного процесу, що дозволяє відстежувати походження новин, фотографій і відео, що поширюються в Інтернеті. Якщо інформація чи контент були змінені або підроблені, це можна виявити завдяки верифікаційним записам, збереженим у блокчейні, що значно ускладнює поширення фальшивок.

«З іншого боку, для запобігання маніпуляціям з контентом розвиваються платформи для автоматизованої перевірки фактів. Ці платформи використовують алгоритми для порівняння нових новин з перевіреними фактами, що дозволяє виявити неточності та фальсифікації на ранніх етапах їхнього поширення. Наприклад, такі платформи, як MythDetector чи StopFake, допомагають

користувачам визначити, чи є конкретна новина правдивою чи спотвореною. Завдяки швидкому доступу до перевірених даних користувачі можуть оперативно отримувати правильну інформацію і зменшувати вплив дезінформації на свою свідомість» [10, с. 47].

Також важливою складовою є використання нейронних мереж для глибшого аналізу змісту контенту. Нейронні мережі здатні аналізувати не тільки текстову інформацію, але й емоційний контекст, що присутній у новинах. Це дозволяє виявляти маніпулятивні прийоми, такі як надмірне емоційне навантаження або логічні помилки. Вони можуть аналізувати текст на рівні аргументації та виявляти патерни, які свідчать про маніпуляцію або тенденційність інформації. Окрім цього, алгоритми можуть здійснювати психологічний аналіз контенту та виявляти, чи спрямована новина на виклик певних емоцій (страх, гнів, захоплення), що часто є характерним для дезінформаційних матеріалів.

Розвиток технологій краудсорсингу також стає важливою частиною боротьби з дезінформацією. Через краудсорсинг можна залучити велику кількість людей до перевірки фактів та ідентифікації фальшивих новин. Платформи для перевірки фактів можуть надавати користувачам можливість звітувати про сумнівні новини та повідомлення, що дозволяє підвищити ефективність боротьби з дезінформацією. Завдяки такому підходу можливе оперативне реагування на нові маніпуляції та фальсифікації, що швидко поширюються в Інтернеті.

У цьому контексті варто згадати також про значення цифрової ідентичності для боротьби з дезінформацією. Верифікація користувачів на платформах, де публікується інформація, допомагає зменшити вплив анонімних акаунтів, які можуть бути використані для поширення фальшивих новин. Введення таких

технологій дозволяє зменшити рівень маніпуляцій через підроблені профілі та фейкові акаунти, що активно поширюють неправдиву інформацію [20].

Однак, незважаючи на всі ці технологічні досягнення, важливим є збереження етичних норм у використанні цих інструментів. Алгоритми повинні бути прозорими, і їх робота має піддаватися перевірці з боку незалежних експертів. Це дозволяє уникнути зловживань та несанкціонованої цензури. Прозорість і етичні стандарти повинні стати основою використання технологій у боротьбі з дезінформацією, щоб забезпечити довіру до технологічних рішень та уникнути впливу зловмисних сил.

Таким чином, технології у боротьбі з дезінформацією стають незамінним інструментом у сучасному інформаційному просторі. Вони дозволяють швидко і ефективно виявляти, перевіряти і зупиняти поширення фальшивих новин та маніпуляцій. Однак для того, щоб технології не ставали інструментом для нових маніпуляцій, їх необхідно використовувати в поєднанні з етичними принципами та постійним контролем за їхнім застосуванням.

2.2. Міжнародна співпраця в боротьбі з дезінформацією

Міжнародна співпраця в боротьбі з дезінформацією стала ключовим аспектом глобальної безпеки та стабільності в епоху цифрових технологій. В умовах стрімкого розвитку Інтернету та соціальних мереж, де інформація поширюється миттєво на величезні відстані, боротьба з дезінформацією потребує координації зусиль різних країн, міжнародних організацій, технологічних компаній та громадських організацій. Дезінформація може мати серйозні наслідки, такі як політичні кризи, маніпулювання громадською думкою,

економічні потрясіння та навіть людські жертви, тому важливість міжнародної співпраці в цьому напрямку важко переоцінити [25].

Однією з основних форм міжнародної співпраці є створення спільних платформ для обміну інформацією та досвідом щодо виявлення та протидії фальшивим новинам. Міжнародні організації, такі як Організація Об'єднаних Націй (ООН), Європейський Союз (ЄС) та НАТО, активно долучаються до цієї боротьби, розробляючи стратегічні підходи до виявлення дезінформації та захисту демократичних процесів від маніпуляцій. Наприклад, в межах ООН створено декілька спеціалізованих ініціатив, які зосереджуються на етичному використанні цифрових технологій та боротьбі з інформаційними маніпуляціями, зокрема в умовах виборчих процесів або міжнародних конфліктів.

«Європейський Союз став одним з перших міжнародних органів, який сформулював чітку стратегію боротьби з дезінформацією через спеціальні документи, як-от «Декларація щодо боротьби з фальшивими новинами». У 2018 році ЄС започаткував створення Рамкової програми, яка включає заходи для підвищення обізнаності громадян, розробки нових технологій для виявлення дезінформації та забезпечення більш прозорого контролю за онлайн-платформами, що дозволяють поширювати фальшиві новини. Одним з важливих елементів цієї стратегії є тісна співпраця з великими технологічними компаніями, зокрема такими як Facebook, Twitter, Google, для поліпшення систем виявлення фальшивих новин і запобігання їх поширенню. Більше того, ЄС активно підтримує розвиток незалежних платформ для перевірки фактів, які можуть співпрацювати з медіа для боротьби з неправдивою інформацією в реальному часі» [6, с. 40] .

У свою чергу, країни-члени НАТО приділяють особливу увагу боротьбі з дезінформацією як частині стратегічних заходів для підтримки стабільності та безпеки в глобальному контексті. Зокрема, НАТО розробило цілу низку методів

для боротьби з інформаційними атаками, зокрема з використанням кіберзасобів та спеціалізованих інформаційних операцій. Міжнародна координація в цьому напрямку дозволяє краще захищати країни від спроб впливу на політичні процеси через маніпуляції з інформацією, а також сприяє зміцненню взаємодії між державами в умовах глобальних загроз.

Значний внесок у боротьбу з дезінформацією робить також міжнародна співпраця на рівні громадянського суспільства. Міжнародні організації, як-от «Інтерньюз» або «Репортери без кордонів», активно займаються просвітницькою діяльністю, розробкою інструментів для перевірки фактів та навчанням журналістів та громадян критичному мисленню. Вони працюють над тим, щоб суспільство могло краще розрізнити правдиву інформацію від неправдивої, а також формувати навички пошуку і аналізу джерел. Крім того, ці організації активно співпрацюють з медіа та державними органами для підвищення прозорості інформаційних потоків і впровадження механізмів етичного журналістики [28].

Технологічні компанії також не залишаються осторонь, і більшість з них сьогодні активно займається боротьбою з дезінформацією. Вони створюють інструменти для виявлення фальшивих новин, борються з бото-активністю та маніпуляціями в соцмережах, а також вводять механізми перевірки фактів. Міжнародна співпраця між цими компаніями дозволяє розробляти більш ефективні алгоритми для виявлення та блокування фальшивих новин, а також налагоджувати зв'язки для обміну даними про нові загрози і методи боротьби з ними.

«Одним із прикладів такої співпраці є ініціатива «Global Internet Forum to Counter Terrorism» (GIFCT), яка об'єднує найбільших технологічних гігантів, таких як Facebook, Google, Microsoft, Twitter, для боротьби з тероризмом та екстремізмом в Інтернеті, а також для запобігання поширенню дезінформації.

Крім того, міжнародні організації, що займаються захистом приватності та свободи інформації, активно співпрацюють із державами та технологічними компаніями, щоб забезпечити баланс між боротьбою з дезінформацією і захистом прав людини, зокрема права на свободу слова» [7, с. 35].

Міжнародна співпраця в боротьбі з дезінформацією також охоплює такі аспекти, як спільні навчання, конференції та форуми для обміну досвідом, а також розробку спільних стандартів для визначення та боротьби з фальшивими новинами. Наприклад, світові медіа і журналістські асоціації обговорюють питання етики в журналістиці, важливість достовірних джерел і методів перевірки інформації, а також способи підвищення медіаграмотності серед населення.

На глобальному рівні боротьба з дезінформацією вимагає зусиль не лише державних структур, а й широкого кола учасників. Різноманітні міжнародні організації, медіа, технологічні компанії та громадянські ініціативи мають працювати разом, щоб створити стійку екосистему, здатну ефективно протистояти загрозам, пов'язаним з фальшивими новинами. В результаті успішної міжнародної співпраці зможемо створити більш безпечне та інформоване глобальне співтовариство, здатне ефективно реагувати на будь-які виклики, що з'являються в інформаційному просторі [26].

Міжнародна співпраця в боротьбі з дезінформацією має безліч аспектів, які виходять за межі традиційних підходів і включають новітні інновації та стратегічні ініціативи. Одним із важливих напрямків, який не завжди отримує достатньо уваги, є навчання та підвищення обізнаності громадян у глобальному масштабі. Важливість медіаграмотності для запобігання поширенню фальшивих новин та дезінформації є ключовим елементом стратегії міжнародної співпраці. Оскільки дезінформація часто використовує емоційні маніпуляції та неправдиві наративи, які можуть зашкодити соціальному сприйняттю реальності, важливо

навчати людей критичному мисленню і навичкам відрізнати правдиву інформацію від фальшивої. Ініціативи на кшталт програм в освіті, спрямованих на медіаграмотність, стають важливими у розвинених країнах, а також у тих, де дезінформація активно використовується як інструмент політичного впливу [8].

Для цього країни активно обмінюються досвідом у впровадженні освітніх програм, які навчать людей виявляти фальшиві новини і маніпуляції в цифровому середовищі. Ці програми не тільки допомагають запобігти поширенню дезінформації, але й сприяють формуванню здорового інформаційного середовища, де критичне ставлення до новин є нормою. Окрім того, громадські організації на міжнародному рівні розробляють ресурси та інструменти для підтримки людей, особливо в країнах з обмеженим доступом до правдивої інформації.

Іншим важливим напрямом є розробка та впровадження міжнародних стандартів для онлайн-платформ та соціальних мереж. Міжнародні організації працюють над тим, щоб технологічні компанії, які забезпечують платформу для поширення інформації, взяли на себе більшу відповідальність за зміст, який публікується. Ці стандарти повинні включати правила щодо блокування фальшивих акаунтів, автоматизованої перевірки фактів, а також алгоритмів, які мінімізують поширення маніпулятивної інформації. Міжнародні угоди можуть сприяти розробці єдиних норм щодо того, як обробляти неправдиву інформацію, одночасно захищаючи свободу слова [27].

Не менш важливою є роль правових ініціатив у боротьбі з дезінформацією. Міжнародна співпраця також передбачає розробку спільних стандартів та правових норм, які сприятимуть ефективнішому регулюванню діяльності онлайн-платформ, зокрема щодо боротьби з фальшивими новинами та хибними наративами. Наприклад, у Європейському Союзі активно розвивається законодавство, яке зобов'язує платформи до швидкої реакції на незаконний

контент. У цьому контексті важливим є й правовий захист прав користувачів Інтернету, що дозволяє убезпечити їх від маніпуляцій і наслідків поширення фальшивих новин.

Також міжнародна співпраця є необхідною у боротьбі з пропагандою, що використовує новітні технології для поширення дезінформації, зокрема в рамках військових та політичних стратегій. Пропаганда в інтернеті часто виходить за межі інформаційних кампаній і стає частиною гібридних війн, де соціальні мережі і цифрові платформи стають інструментами впливу на вибори, економічні процеси і соціальні настрої. У такому випадку взаємодія між урядами, міжнародними організаціями та технологічними компаніями є надзвичайно важливою для створення загальної стратегії боротьби з такими загрозами [9].

Враховуючи глобальну природу Інтернету, міжнародні співпраці в боротьбі з дезінформацією потребують комплексного підходу. Це включає не лише технічні та правові інструменти, але й культурні аспекти, оскільки різні країни мають різні підходи до розуміння свободи слова, цензури та прав людини. Для того, щоб співпраця була ефективною, необхідно враховувати ці різниці та створювати загальні принципи, які задовольняють як інтереси безпеки та боротьби з дезінформацією, так і захист прав громадян.

«Зрештою, міжнародна співпраця в боротьбі з дезінформацією - це не лише про національні стратегії та інструменти, але й про культуру солідарності, де держави та громадські організації з усього світу працюють разом для збереження відкритого і чесного інформаційного середовища. Тільки за умови тісної координації міжнародних зусиль можна забезпечити більш безпечний та прозорий цифровий простір, який сприятиме розвитку глобальної демократії та мирного співіснування» [24, с.71].

Одним із нових і важливих аспектів боротьби з дезінформацією є розширення використання штучного інтелекту (ШІ) та машинного навчання для автоматичного виявлення і протидії фальшивим новинам. Технології ШІ сьогодні здатні аналізувати величезні обсяги даних і виявляти аномалії, що допомагає швидше виявляти неправдиву інформацію або маніпулятивні наративи, перш ніж вони встигнуть поширитися на великі аудиторії. Інструменти ШІ використовуються для моніторингу соціальних мереж та онлайн-платформ, де автоматично фіксуються спроби маніпуляцій або використання ботів для поширення пропаганди.

Однак важливо зазначити, що технології ШІ не є ідеальними і можуть самі бути використані для створення глибоких фальшивих новин (deepfakes) - маніпуляцій з відео, аудіо та іншими медіа-форматами, які важко відрізнити від реальних. В результаті, це породжує нові виклики для міжнародної співпраці, оскільки боротьба з такими технологіями потребує не лише розвитку нових методів виявлення фальшивих медіа, але й глобального обговорення етичних і правових аспектів їх використання [11].

Ще одним важливим напрямом є формування спеціальних експертних груп і платформ для боротьби з дезінформацією на міжурядовому рівні. Такі групи часто залучають професіоналів з різних областей - від журналістики і права до кібербезпеки та соціальних наук, що дозволяє підходити до проблеми з різних куточків знань. Наприклад, платформи для співпраці між урядами, науковими установами і приватним сектором можуть створювати єдині бази даних фальшивих новин або розробляти спільні алгоритми для перевірки інформації.

Один із нових підходів у міжнародній співпраці полягає у формуванні альянсів між країнами для боротьби з дезінформацією, що поширюється з державних каналів або спонсорується урядами. Такий підхід застосовується, наприклад, в протидії пропаганді, яку використовують авторитарні режими для

маніпуляцій на міжнародній арені. Країни з високим рівнем демократії часто об'єднуються, щоб протистояти таким впливам, створюючи стратегії, які сприяють більшій прозорості інформаційних потоків і захисту виборчих процесів від маніпуляцій [23].

Ще одним важливим моментом є визнання важливості стратегій протидії дезінформації у сфері охорони здоров'я. Пандемія COVID-19 продемонструвала, наскільки шкідливою може бути дезінформація в контексті громадського здоров'я. Неправдива інформація про вакцини, методи лікування та заходи безпеки призвела до численних випадків порушень карантину, зниження рівня вакцинації та навіть до смертельних наслідків. У цьому контексті міжнародна співпраця є ключовою для координації зусиль між урядами, медичними організаціями та технологічними компаніями для швидкого виявлення та спростування медичних міфів.

Окремо варто звернути увагу на роль розвиваючих країн у боротьбі з дезінформацією. У таких країнах, де Інтернет-технології ще розвиваються, а доступ до достовірної інформації обмежений, дезінформація може мати особливо руйнівний вплив. Міжнародна допомога та партнерство в таких регіонах, надання доступу до правдивої та перевіреної інформації, а також навчання медіаграмотності є важливими кроками до зміцнення інформаційної безпеки на глобальному рівні [12].

Не менш важливим є пошук шляхів для забезпечення прозорості алгоритмів соціальних мереж і медіаплатформ. Однією з нових ініціатив, що набирають популярності, є пропозиція щодо регулювання алгоритмів, які сприяють поширенню дезінформації, наприклад, на платформі YouTube або Facebook. Вплив таких алгоритмів на поведінку користувачів важко оцінити, але вони можуть значно посилювати поляризацію суспільства, підсилюючи крайні думки та ідеї. Міжнародна співпраця в розробці відкритих стандартів для

алгоритмів дозволяє знижувати їхній негативний вплив і сприяє побудові більш етичного та прозорого цифрового середовища.

Важливим є також підтримка журналістики як стовпа демократії. Міжнародні зусилля мають бути спрямовані на збереження незалежних медіа, підтримку журналістів та розбудову інститутів перевірки фактів у різних країнах, особливо в тих, де свобода преси та доступ до правдивої інформації обмежені. Крім того, інвестиції в розробку нових методів перевірки фактів, таких як автоматизовані системи для швидкої перевірки джерел і інформації, допоможуть ефективніше протидіяти поширенню фальшивих новин [21].

Загалом, боротьба з дезінформацією вимагає постійної адаптації до нових технологічних викликів і соціальних змін. Для цього потрібна не лише технологічна інновація, але й широка міжнародна координація, яка включатиме всі рівні - від урядів до приватних компаній і громадських організацій. Тільки комплексний підхід, що поєднує технічні, правові, освітні та соціальні інструменти, може забезпечити успіх у боротьбі з дезінформацією в глобальному масштабі.

РОЗДІЛ 3. Перспективи та виклики боротьби з дезінформацією в майбутньому

Спробуємо спочатку розглянути перспективи боротьби з дезінформацією в майбутньому.

Перспективи боротьби з дезінформацією в майбутньому визначаються кількома ключовими факторами, які зумовлюють розвиток технологій, зміну соціальних тенденцій і адаптацію правових норм до нових викликів. Оскільки дезінформація в цифрову епоху стала глобальним явищем, важливо, щоб боротьба з нею була не лише національною, але й міжнародною ініціативою, що включає в себе широкий спектр заходів, від інноваційних технологій до зміни медіаповедінки громадян.

«Одним із найбільших викликів у боротьбі з дезінформацією є постійний розвиток технологій, зокрема штучного інтелекту (ШІ) та машинного навчання. Вони можуть стати як інструментами для виявлення фальшивих новин і маніпуляцій, так і інструментами для їх створення. Оскільки фальшиві новини стають все більш переконливими завдяки новітнім технологіям, таким як глибокі підробки (deepfakes) або автоматизовані боти, які створюють і поширюють дезінформацію, важливо, щоб відповідні технології, які допомагають у виявленні та боротьбі з дезінформацією, також розвивалися швидко і ефективно. У майбутньому можна очікувати значне вдосконалення алгоритмів для автоматичної перевірки фактів і моніторингу онлайн-простору, що дозволить оперативно виявляти недостовірні повідомлення і нейтралізувати їх» [12, с.34].

Водночас варто зазначити, що технології самі по собі не зможуть повністю вирішити проблему дезінформації. Однією з найбільш перспективних стратегій є поєднання технологічних інструментів із змінами в соціальній поведінці та освіті. Підвищення медіаграмотності серед громадян стане необхідним елементом

боротьби з дезінформацією в майбутньому. Освітні програми, спрямовані на формування критичного мислення, навичок аналізу джерел інформації та розпізнавання маніпуляцій, повинні бути впроваджені на всіх рівнях освіти, починаючи з дитячих садків і закінчуючи університетами. Якщо громадяни зможуть розуміти, як працює медіапростір, які техніки використовуються для маніпуляцій і як знайти правдиві джерела інформації, вони стануть набагато менш вразливими до дезінформації [22].

Крім того, значну роль у боротьбі з дезінформацією відіграватиме розвиток міжнародної співпраці. Дезінформація не має кордонів і може поширюватися миттєво через Інтернет, тому країни повинні працювати разом, щоб розробляти глобальні стратегії для боротьби з фальшивими новинами та маніпуляціями в Інтернеті. Це включає в себе спільні зусилля в розробці міжнародних стандартів для онлайн-платформ, узгоджене законодавство, яке сприятиме боротьбі з неправдивими новинами без порушення прав людини, а також координацію між державами, громадськими організаціями і технологічними компаніями для ефективного протистояння інформаційним загрозам.

Перспективи також включають вдосконалення правового регулювання, яке зможе більш ефективно реагувати на нові форми дезінформації. Зокрема, у майбутньому, ймовірно, будуть розроблені нові міжнародні угоди і закони, що стосуються відповідальності онлайн-платформ за розповсюдження неправдивої інформації, і механізми забезпечення прозорості алгоритмів, що використовуються в соціальних мережах. Законодавчі ініціативи можуть включати обов'язкову перевірку джерел інформації, обмеження на використання певних технологій для створення фальшивих новин, а також розширення обов'язків медіа і технологічних компаній в контексті боротьби з дезінформацією [14].

З іншого боку, на рівні інфраструктури може відбутися розвиток спеціалізованих платформ для перевірки фактів, які зможуть працювати в реальному часі, що дасть можливість швидко спростовувати дезінформацію ще до того, як вона набере популярність. Такі платформи повинні працювати в тісній співпраці з незалежними журналістами, медіа і науковими установами, щоб забезпечити максимальну точність і достовірність фактів.

Одним із ключових напрямків є також інтеграція нових інструментів боротьби з дезінформацією в повсякденне життя. Враховуючи швидкість поширення інформації в Інтернеті, важливо створити інструменти, які дозволяють користувачам на рівні своїх мобільних телефонів або браузерів миттєво перевіряти правдивість інформації, яку вони бачать у соцмережах чи на новинних сайтах. Це можуть бути як автоматизовані системи для позначення фальшивих новин, так і спільноти перевірки фактів, до яких можна звертатися за перевіркою інформації [21].

У перспективі боротьба з дезінформацією має стати постійною частиною міжнародних дипломатичних і економічних процесів. Взаємодія між країнами, технологічними компаніями та медіа буде основою для ефективної боротьби з дезінформацією на всіх рівнях. Тільки завдяки цьому можна створити глобальну систему інформаційної безпеки, яка дозволить ефективно протистояти новим загрозам і забезпечити громадянам доступ до правдивої та корисної інформації.

Боротьба з дезінформацією в майбутньому зіштовхнеться з низкою серйозних викликів, які значно ускладнять її ефективність. Один із найбільших викликів полягає в швидкості поширення інформації в цифровому просторі. Завдяки соціальним мережам, месенджерам та іншим платформам, дезінформація може миттєво охопити мільйони користувачів по всьому світу. Водночас неправдиві новини часто мають більшу потенційну впливовість, ніж правдиві, оскільки вони часто спонукають до емоційних реакцій і активного

поширення серед користувачів. Ця проблема буде лише посилюватися, оскільки технології та інтернет-платформи стають все більш інтегрованими в повсякденне життя людей, і деякі з них навіть використовуються для створення синтетичних або маніпулятивних медіа, таких як deepfake-вміст або фальшиві відео та аудіо.

Ще одним серйозним викликом стане використання штучного інтелекту для створення дезінформації. З кожним роком технології ШІ удосконалюються, і сьогодні вже існують алгоритми, які здатні генерувати фальшиві новини або маніпулювати існуючими текстами, роблячи їх майже не відрізними від реальних. В майбутньому ці технології будуть лише вдосконалюватися, і з'являться нові інструменти, які можуть сприяти створенню правдоподібних, але повністю неправдивих матеріалів, що буде важко виявити навіть досвідченим користувачам. Окрім того, глибокі підробки (deepfakes), які можуть фальшувати відео та аудіозаписи, можуть бути використані для маніпулювання громадською думкою, політичними процесами, економічною ситуацією або навіть для розпалювання соціальних конфліктів [16].

Іншим важливим викликом є збереження балансу між боротьбою з дезінформацією та захистом прав людини, зокрема свободи слова. В майбутньому, коли боротьба з фальшивими новинами буде посилюватися, виникне питання: як забезпечити ефективне очищення інформаційного простору, не порушуючи основоположні права громадян на вільне вираження думок? Технічні платформи та уряди можуть намагатися вводити цензуру або надмірне регулювання контенту, що може призвести до обмеження свободи вираження та намагання маніпулювати інформацією на державному рівні. Потрібно знайти оптимальне рішення, яке дозволить боротися з дезінформацією, не порушуючи права на доступ до інформації та самовираження.

Іншим значним викликом стане розвиток нових методів маніпуляції. Зокрема, вже зараз спостерігається використання соціальних мереж і

месенджерів для розповсюдження не лише фальшивих новин, а й зловживання особистими даними для цілеспрямованих маніпуляцій з настроями громадськості. Алгоритми соціальних платформ, які сприяють розповсюдженню контенту, не завжди коректно налаштовані, що дозволяє дезінформації ставати популярною і швидко набирати обертів. В майбутньому цей процес може лише поглиблюватися через використання більш складних і автоматизованих алгоритмів, що стимулюватимуть ще більшу поляризацію суспільства та підвищення рівня недовіри до інформації [19].

Невід'ємною частиною цього буде також проблема інформаційної нерівності, що існує між різними країнами та регіонами. У деяких частинах світу, де доступ до інтернету є обмеженим або слабким, боротьба з дезінформацією стає значно складнішою. Люди в таких регіонах можуть страждати від низької медіаграмотності та браку ресурсів для оцінки правдивості інформації, що лише сприяє поширенню неправдивих новин. Це означає, що в майбутньому боротьба з дезінформацією потребуватиме не лише технологічних рішень, але й глибокої роботи з медіаосвіти та підвищення інформованості в країнах, де інформаційні технології лише набирають популярності [17].

До того ж, викликом для боротьби з дезінформацією буде зростаюча популярність інформаційних «бульбашок», коли користувачі отримують лише ті новини, які відповідають їхнім поглядам та переконанням. Це посилює політичну та соціальну поляризацію, оскільки різні групи людей отримують різні версії подій, що важко зрівняти між собою. У майбутньому ця проблема може ще більше загостритись, оскільки алгоритми в соціальних мережах, намагаючись збільшити час користувачів на платформі, будуть створювати ще більш персоналізовані інформаційні потоки, що призводитиме до подальшого укріплення таких «бульбашок».

Також потрібно враховувати, що в боротьбі з дезінформацією важливу роль відіграватиме постійна еволюція самих джерел дезінформації. Зміна формату контенту - від простих текстових новин до інтерактивних відео, а також розвиток нових платформ і каналів поширення інформації, таких як чат-боти або нові соціальні медіа, створюватимуть нові форми маніпуляції. Звичайно, в таких умовах дуже важко передбачити, які технології й методи будуть використовуватися для боротьби з дезінформацією в майбутньому, однак можна з упевненістю сказати, що потрібні нові підходи для моніторингу та протидії, які враховуватимуть специфіку цих нових каналів [18].

Врешті-решт, боротьба з дезінформацією в майбутньому вимагатиме міжнародної співпраці на найвищому рівні, залучення урядів, технологічних компаній, медіа та громадянського суспільства для створення ефективних механізмів реагування. Проте враховуючи швидкість розвитку технологій і нові методи маніпуляцій, ця боротьба буде продовжувати вимагати постійного оновлення стратегій, інструментів і норм, щоб залишатися ефективною та відповідною сучасним викликам.

ВИСНОВКИ

Боротьба з дезінформацією в умовах цифрової епохи є надзвичайно актуальною та складною проблемою, яка вимагає комплексного підходу та постійної адаптації до швидко змінюваного інформаційного середовища. З розвитком технологій і масового використання соціальних мереж, дезінформація поширюється значно швидше та набагато ширше, ніж будь-коли раніше. Це створює серйозні виклики для громад, урядів та медіа, які повинні реагувати на нові форми маніпуляцій і боротьби з фальшивими новинами.

Одним з основних висновків є те, що для боротьби з дезінформацією важливо використовувати не тільки технологічні інструменти, але й активну медіаосвіту, що допоможе громадянам розпізнавати маніпуляції і фальшиві новини. Підвищення медіаграмотності та критичного мислення є важливими складовими цього процесу, оскільки тільки обізнані громадяни можуть ефективно протистояти дезінформації. З цією метою необхідно вводити освітні програми, починаючи з шкільного віку, що сприятимуть розвитку навичок аналізу і перевірки інформації.

Технологічні інструменти також відіграють ключову роль у боротьбі з дезінформацією. Інструменти на основі штучного інтелекту, автоматичні системи перевірки фактів і вдосконалені алгоритми для виявлення фальшивих новин дозволяють значно прискорити процес виявлення неправдивої інформації. Однак, враховуючи, що технології для створення дезінформації також стають дедалі більш складними, постає необхідність постійного вдосконалення існуючих систем боротьби з фальшивими новинами. Зокрема, важливо розвивати алгоритми, які можуть виявляти глибокі підробки і маніпуляції в медіаконтенті, а також інтегрувати ці системи в масові платформи, щоб запобігти поширенню дезінформації на ранніх етапах.

Не менш важливим є міжнародний аспект боротьби з дезінформацією. Оскільки інформаційні потоки не мають кордонів, країни повинні співпрацювати між собою, розробляючи спільні стандарти і стратегії для протидії фальшивим новинам та маніпуляціям. Це включає в себе створення механізмів для швидкого обміну інформацією між урядами, технологічними компаніями і міжнародними організаціями. Тільки спільними зусиллями можна забезпечити ефективну боротьбу з глобальними інформаційними загрозами.

Однак боротьба з дезінформацією не обмежується лише технологічними і законодавчими заходами. Вона також вимагає постійної еволюції медіаплатформ, де має бути забезпечено прозорість алгоритмів, які визначають, який контент потрапляє до користувачів, а також створено ефективні механізми для боротьби з маніпуляціями та фальшивими новинами. Соціальні медіа, як основні канали поширення дезінформації, повинні бути більш відповідальними за контент, що публікується, і сприяти розвитку систем для швидкого виявлення і реагування на неправдиві новини.

Загалом, боротьба з дезінформацією в умовах цифрової епохи є багатоаспектним і довготривалим процесом, який вимагає постійної адаптації до нових технологій і зміни соціальних та медійних звичок. Це комплексне завдання, що включає в себе інноваційні технології, освітні ініціативи, правове регулювання та міжнародну співпрацю. Лише за умови синергії всіх цих факторів можна ефективно протистояти дезінформації і забезпечити громадянам доступ до правдивої, точної, перевіреної інформації, що є основою здорового та демократичного суспільства.

В умовах цифрової епохи особливо важливою стає проблема персоналізації контенту в Інтернеті, оскільки алгоритми платформ, таких як соціальні мережі, зазвичай налаштовані так, щоб підвищити рівень залучення користувачів, показуючи їм лише ту інформацію, яка відповідає їхнім уподобанням або історії

взаємодії. Це створює так звані "інформаційні бульбашки", в яких люди споживають лише обмежений спектр думок і точок зору, часто без перевірки фактів або альтернативних поглядів. Такий феномен може сприяти ще більшому поширенню дезінформації, оскільки користувачі отримують лише частину правди або, в гіршому випадку, суцільно маніпульовану інформацію.

Важливим аспектом є також проблема збереження довіри громадян до медіа і державних інститутів у цілому. Коли дезінформація активно поширюється, а кількість неправдивих повідомлень зростає, це може значно знизити рівень довіри до традиційних ЗМІ і офіційних каналів інформації. Відновлення цієї довіри є складним завданням, яке потребує системного підходу, зокрема посиленої роботи незалежних журналістів, розвиток етики медіа і підтримки високих стандартів професійної журналістики. Суспільство повинно бачити, що існують ресурси, яким можна довіряти, і це, в свою чергу, буде сприяти створенню здорового медіапростору.

Крім того, необхідно визнати, що боротьба з дезінформацією не є процесом, який можна буде вирішити раз і назавжди. Це постійний і змінний процес, адже нові методи маніпуляції з'являються навіть швидше, ніж ми встигаємо на них реагувати. Постійно зростаюче значення має створення адаптивних систем, які будуть здатні швидко реагувати на нові виклики. Інноваційні технології, такі як штучний інтелект, блокчейн для верифікації джерел або нові методи фактчекінгу, повинні інтегруватися у стратегії боротьби з дезінформацією, щоб залишатися на крок попереду. Адаптивність цих інструментів допоможе швидко нейтралізувати нові методи дезінформації, які, ймовірно, будуть використовуватися в майбутньому.

Окрім цього, важливим напрямком є розширення партнерства між державами, громадськими організаціями та приватним сектором, зокрема технологічними компаніями. Дезінформація є надзвичайно складною

проблемою, і жодна окрема країна чи організація не може ефективно з нею боротися самостійно. Тому міжнародне співробітництво має стати основою для розробки єдиних стандартів і механізмів для виявлення та протидії дезінформації. Особливо важливо, щоб приватні компанії, що володіють найбільшими онлайн-платформами, брали на себе більшу відповідальність за безпеку інформації і активно співпрацювали з урядами і громадянським суспільством у створенні ефективних інструментів боротьби з фальшивими новинами.

На завершення, важливо зазначити, що боротьба з дезінформацією має бути орієнтована не тільки на контроль і регулювання, але й на сприяння розвитку інформаційної культури. Люди повинні не лише вміти розпізнавати дезінформацію, але й активно брати участь у формуванні здорового інформаційного середовища. Зростання громадянської відповідальності та колективної свідомості в боротьбі з фальшивими новинами стане основою для формування більш стійкого і демократичного суспільства в умовах цифрової епохи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Авдеєва Г. Проблеми використання систем штучного інтелекту у правозастосовній діяльності. Вісник Луганського навчально-наукового інституту імені Е.О. Дідоренка. 2023. № 2. С. 63-80.
2. Брижко В., Дзьобань О. Дезінформація як фактор маніпулювання свідомістю. Інформація і право. 2023. № 2(45). С.50-63.
3. Герасименко Р. Фактчекінг для журналіста: соцмережі та «вкиди» як перевірка на професійність. 2022. URL: <https://ua.ejo-online.eu/2022/журналістасоцмережі?print=print&fbclid=IwAR2NOchyGbh0z>
4. Голуб О. Медіакомпас: путівник професійного журналіста: практичний посібник. Інститут масової інформації. Київ: ТОВ «Софія-А», 2023. 184 с.
5. Гончарук-Чолач Т. Засоби масової інформації в політичному житті суспільства. К.: Ліра-К, 2020. 254 с.
6. Гончарук-Чолач Т., Джугла Н. Теорія та практика політичної пропаганди. Підручник. К.: Ліра-К, 2020. 260 с.
7. Горбань Н. Інформаційна війна триває. Топ-5 фейків про Львів. Твоє місто. 28 січня 2023. URL: https://tvoemisto.tv/news/informatsiyna_viyna
8. Гуржій С. Особливості використання штучного інтелекту у питаннях забезпечення кібербезпеки. Інформація і право. 2023. №4 (47). С. 207-216.
9. Ейсмунт В. Інструменти фактчекінгу: як професійно відрізнити брехню від правди. Інститут масової інформації: сайт. 13 жовтня 2023 рік. URL: <https://web.archive.org/web/20230425002841/https://imi.org.ua/articles/instrumenti>
10. Законодавство проти дезінформації: роль закону про цифрові послуги в ЄС і перспективи для України. Центр стратегічних комунікацій. 2023. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2023/12/7/7432045/>

11. Каздобіна Ю. Чотири лінії боротьби з дезінформацією. Детектор медіа. 2024. URL: <https://detector.media/infospace/article/186363/2021-03-26-chotyry-linii>
12. Куляс І. Стандарти й етика журналістики в умовах неоголошеної війни. Media Sapiens: сайт, 2024. URL: <https://ms.detector.media/profstandarti/post/11691/2014-10-30-standarty-y-etyka-zhurnalistyky-vumovakh-neogoloshenoj>
13. Лобода Д.О., Прямухіна Н.В. Боротьба з дезінформацією як частина інформаційної безпеки держави. Прикладні аспекти сучасних міждисциплінарних досліджень. Січ 2024. С. 95-96.
14. Лучко Ю. І. Роль технологій штучного інтелекту в поширенні та боротьбі з дезінформацією. Матеріали Міжнародної конференції «Протидія дезінформації в умовах російської агресії проти України: виклики і перспективи». Грудень 2024. URL: <https://www.researchgate.net/publication/37677>
15. Медіаграмотність як ключ до боротьби з російською пропагандою: виклики та рішення для України. 2024. URL: <https://media.1plus1.ua/news/mediagramotnist-ia-k-liuc-do-borotbi-z-rosiiskoju>
16. Миколайчук Б. Епідемія дезінформації: чому фейки стали частиною нашого життя і як «вакцинуватися». Центр демократії та верховенства права. 2024. URL: <https://cedem.org.ua/analytics/epidemiya-dezinformatsiyi/>
17. Міжнародне право в світі міжнародних змін: контури майбутнього міжнародного правопорядку: колективна монографія. Львів-Дрогобич: Коло, 2024. 420 с.
18. Мудра І. Поняття «фейк» та його види у ЗМІ. Теле- та радіожурналістика. 2022. Вип. 15. С. 184–188. URL: <http://publications.lnu.edu.ua/collection>

19. Прокопенко М. Фейк як інструмент війни. День: щоденна всеукраїнська газета: сайт. 2024. URL: <http://m.day.kiev.ua/uk/?fbclid=IwAR08AvncjRgpuPVyKT>

20. Пуцята І. Фейк як метод маніпуляції у ЗМІ: український досвід. Вісник Національного університету «Львівська політехніка»: зб. наук. пр. Серія «Журналістські науки». 2020. Вип. 4. С. 170–175. URL: <https://science.lpnu.ua/uk/sjs/vsi-vypusky/vypusk-4-nomer-2020/feyk-yak-metod>

21. Саприкін О.А. Фейк як інструмент інформаційної війни проти України. Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. 2025. № 1. С. 87–94. URL: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/bdi>

22. Стогній Д. Дослідження чатів із нейронними мережами великих мовних моделей у протиправній діяльності в сфері кіберпростору. Застосування інформаційних технологій упідготовці та діяльності сил охорони правопорядку: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції 17 березня 2020 року, м. Харків. Харків:2020. С. 187-188.

23. Хаустова Л. Як в Україні на законодавчому рівні борються з фейками та дезінформацією. Сайт міста Слов'янська. 2024. URL: <https://www.6262.com.ua/news/3871436/ak-v-ukraini-na-zakonodavcomu-rivni-bor>

24. ЦЕДЕМ провів онлайн-тренінг про боротьбу з дезінформацією в умовах сучасних технологій. Центр демократії та верховенства права. 2024. URL: <https://cedem.org.ua/news/trening-dezinformatsiya/>

25. Черниш Р.Ф. Соціальні мережі як спосіб деструктивного впливу спецслужбами Російської Федерації на свідомість молоді. Сучасні тенденції розбудови правової держави в Україні та світі: зб. наук. ст. за матеріалами III Міжнар. наук.-практ. конф. Мін-во освіти і науки України; Житомир. нац. агрокол. ун-т. Житомир : Євенок О.О., 2023. С. 402–406.

26. Шульська Н. М., Зінчук Р. С. Медіаманіпуляції в умовах російсько-української війни (на прикладі локальних ЗМІ). Південний архів. 2024. Вип. ХС. С. 68-75

27. Шульська Н.М., Возняк О.О. Фейкові новини як елемент інформаційної війни. Modern research in world science: proceedings of the 2nd International scientific and practical conference. SPC “Sci-conf. com.ua”. Lviv, Ukraine. 2022. Pp. 1015–1021. URL: <https://sci-conf.com.ua/ii-mezhdunarodnaya-nauchnoprakticheskaya-konferentsiya-modern-research-in-world-science-15-17-maya-2022-goda-lvov-ukrainaarhiv/>

28. Almeida F., Santos J., Monteiro J. The challenges and opportunities in the digitalization of companies in a post-COVID-19 World. IEEE Engineering Management Review. 2020. T. 48, № 3. С. 97–103

29. D’Alfonso S. AI in mental health. Current opinion in psychology. 2024. T. 36. С. 112–117. URL.: <https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2024.04.005>

30. Daniela M. Information manipulation in Russia’s war of aggression against Ukraine: EU lists seven individuals and five entities. Council of the European Union. 2024. URL: <https://cutt.ly/TwUTSeRf>

31. Mondejar M., et al. Digitalization to achieve sustainable development goals: Steps towards a Smart Green Planet. Science of The Total Environment. 2021. T. 794. P. 148-153.

32. The Internet of Things: Impact and Implications for Health Care Delivery / J. T. Kelly et al. Journal of Medical Internet Research. 2022. Vol. 22, № 11. P. 20-35. URL: <https://doi.org/10.2196/2013>